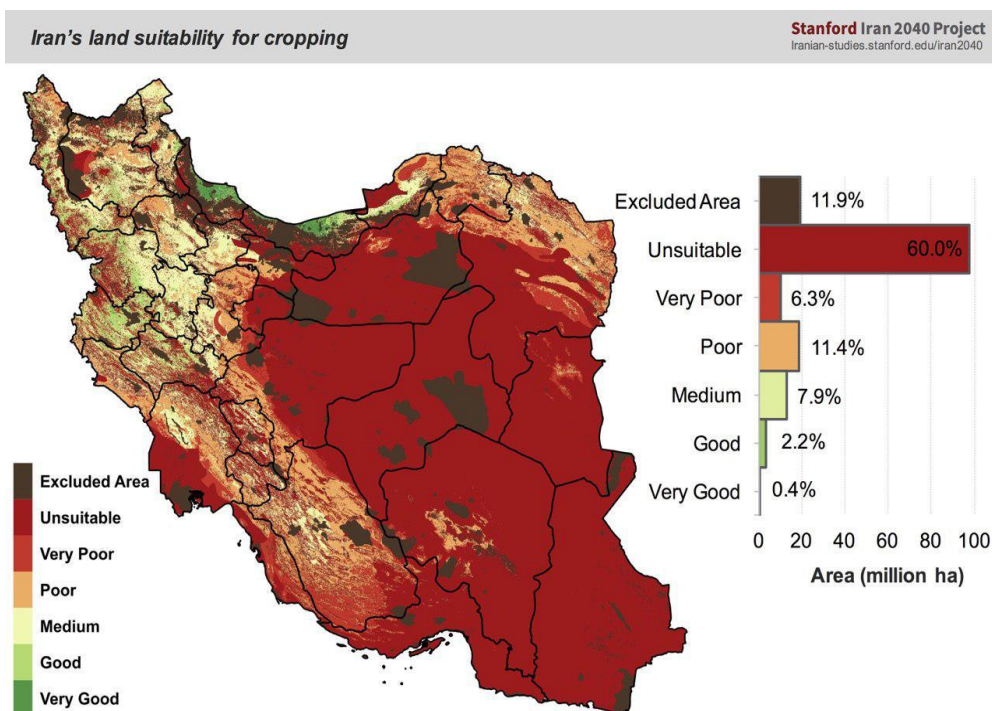

گزارش وضعیت خاک کشور و استان

دی ماه ۱۳۹۶

خاک‌ها مخلوطی از مواد معدنی و آلی هستند که از تخریب سنگها در نتیجه هوازگی بوجود می‌آیند که البته نوع و ترکیب خاک‌ها در مناطق مختلف بر حسب شرایط ناحیه فرق می‌کند. مقدار آبی که خاک‌ها می‌توانند بخود جذب کنند، از نظر کشاورزی و همچنین در کارخانه‌های راه‌سازی و ساختمانی دارای اهمیت بسیاری است که البته این مقدار در درجه اول بستگی به اندازه دانه‌های خاک دارد.

- در حدود ۱۰,۵ درصد از اراضی کشور براساس ویژگی خاک و توپوگرافی قابلیت کشت دارند.
- ۷۰ درصد از مساحت کشور بارندگی کمتر از ۲۵۰ میلیمتر در سال را دارند (آستانه کشت دیم).

- یکی از مهمترین شاخص‌های ارزیابی حاصلخیزی و باروری خاکها میزان مواد آلی آنهاست.
- خاک مرغوب و حاصلخیز، خاکی است که ۲ تا ۵ درصد ماده آلی داشته باشد.
- مقدار مواد آلی در بیش از ۶۰ درصد خاکهای زیر کشت در ایران کمتر از یک درصد و در بخش قابل توجهی از آنها کمتر از نیم درصد است.
- در ۶۰ درصد اراضی کشاورزی کشور میزان کربن آلی خاک کمتر از یک درصد می باشد.
- بررسی ها نشان می دهد بیش از ۷۰ درصد خاکهای استان فارس کمتر از یک درصد ماده آلی دارند.

ردیف	استان فارس	میزان کربن آلی (درصد)		
		<۱	۱ - ۵/۱	>۵/۱
تعداد نمونه خاک	۴۵۵۳۲	۳۱۵۱۶	۱۱۲۳۷	۲۷۷۹
درصد	۱۰۰	۶۹/۲	۲۴/۷	۶/۱

• افزایش مواد آلی غنی شده سبب بهبود در شرایط :

• باروری - بارداری - باردهی

- شوری آب و خاک یکی از مشکلات عمده در کشاورزی می باشد. برابر آمار موجود، سطح کل خاکهای شور در ایران حدود ۴۴ میلیون هکتار تخمین زده می شود که حدود ۳۰ درصد مساحت دشت ها و بیش از ۵۰ درصد اراضی تحت کشت آبی کشور را شامل می شود.
- براساس گزارشهای خاک شناسی موجود، در استان فارس خاکهای شور ۳۴ درصد، خاک های سدیمی ۱۰ درصد و خاک های شور و سدیمی ۴۷ درصد از کل خاک های متاثر از نمک را شامل می شوند.
- بنابراین، ۵۷ درصد از این خاک ها به درجات مختلف دارای مشکل سدیمی یا شور و سدیمی می باشند.
- ۸,۵ میلیون تن مجموع انواع مواد آلی موجود (بخش گیاهی، بخش کود، بخش ضایعات جانوری) در استان فارس می باشد.

• اقدامات

- نتایج بررسی های بعمل آمده در ۲۲۵ مزرعه الکویی و پایلوت اجرایی در محصولات متنوع کشاورزی استان فارس طی ۳ سال آمار برداری و با اشکال متفاوت مصرف کودهای آلی غنی شده نشان داد که بطور متوسط با مصرف کودهای آلی غنی شده در سال سوم عملکرد محصولات نسبت به سال اول، بیش از ۲ برابر شده است.
- در این بررسی ها میزان مصرف بهینه کودهای آلی غنی شده در ۹۵ محصول زراعی و باغی استان فارس به منظور دستیابی به حداکثر افزایش تولید تعیین و اعلام گردید.

• پیشنهادات

• توصیه های الزامی در مقیاس کلان :

- احیاء لایه مصوب پیشنهادی قانون خاک و قانون کود در مجلس شورای اسلامی و اخذ دستور اجرایی آن .
- تشکیل و ساختار دهی دفتر خاک و تغذیه گیاهی در یکی از معاونتهای وزارتخانه و بالطبع دراستانها .
- تدوین و ابلاغ دستورالعمل ملی حاصلخیزی خاک و کود دهی به اراضی کشاورزی بمنظور تعادل بخشی و رعایت اصول کشاورزی پایدار .

- در راستای اجرای ماده ۱۴۵ قانون برنامه پنجم توسعه :
- جایگزینی مصرف کودهای آلی غنی شده تولیدات داخلی ، در سیستم توزیع نهاده های یارانه ای شرکت خدمات کشاورزی کشور بجای کودهای شیمیایی وارداتی .
- تدوین استاندارد کود و سایر نهاده های بخش کشاورزی متناسب با شرایط متنوع کشور .

اظهار نظر کارشناسی درباره: «لایحه حفاظت از خاک»

مقدمه

در دهه‌های اخیر به دلیل رشد سریع جمعیت و آرمان رسیدن به خودکفایی در تولید غذا و امنیت غذایی از سوی سیاستگذاران، مدیریت نادرست و غیراصولی منابع خاک و اراضی به همراه بهره‌برداری‌های متکی به حصول سود سرشار در کوتاه‌مدت توسط بخش خصوصی، همگی وضعیت نسبتاً بحرانی را در منابع خاک و اراضی کشور ایجاد کرده است. ارزش اقتصادی و اهمیت حفاظت خاک، همچنین آلودگی خاک به جهت آلوده کردن آب‌های زیرزمینی، از دست دادن یکی از منابع ارزشمند اقتصادی و به مخاطره انداختن سلامت جامعه بسیار حائز اهمیت است و از آنجا که بیشتر مناطق صنعتی کشور در نزدیکی شهرها واقع‌اند، زمین‌های مذکور ارزش اقتصادی زیادی دارند، اما هر ساله صدها هزار مترمربع از زمین‌های کشور توسط بخش آلودگی حاصل از پسماند و پساب به زمین‌های مرده تبدیل می‌شوند که دیگر هیچ‌گاه کارایی قبلی خود را به دست نخواهند آورد. از این‌رو توجه به اهمیت موضوع و ضرورت شناخت توان و محدودیت‌های خاک در راستای مدیریت بهینه آن، افزایش سطح مدیریت پایدار بر اراضی و رسیدن به استقلال ملی از لحاظ تأمین نیازهای کشوری در امر کشاورزی از الزامات مدیریت خاک کشور است.

لایحه حفاظت از خاک به منظور بحث و بررسی در سال ۱۳۹۴ توسط رئیس‌جمهور به مجلس ارائه گردید. مرکز پژوهش‌های مجلس نیز کلیات لایحه را مورد تأیید دانسته و در برخی مواد اصلاحات پیشنهادی ذیل را مطرح کرده بود که عمده اصلاحات پیشنهادی مورد تأیید کمیسیون‌های مرتبط قرار گرفته است.

ارزیابی لایحه حفاظت از خاک

۱. با توجه به این که لایحه دائمی است و در طول زمان و متأثر از نرخ تورم جرائم نقدی ثابت بی‌اثر می‌شوند و ذکر نسبتی از جرائم نقدی موضوع این قانون با میزان خسارت و یا افزایش سالیانه آنها متناسب با نرخ تورمی اعلامی بانک مرکزی ضروری است، اما در مواد مختلف لایحه ارائه شده به صحن، جرائم به شکل ثابت ذکر شده است. در مجموع موضوع جرائم بازدارنده به نظر نمی‌رسند.

۲. در تبصره «۲» ماده (۲۰) آمده است که «تخلفاتی که مشمول قانون مدیریت پسماندها - مصوب ۱۳۸۳ - است از شمول این قانون مستثنا و تابع مقررات مربوط می‌باشد». در این تبصره به تخلفات قانون مدیریت پسماند اشاره شده در حالی که در قانون یاد شده موضوع «جرم» مطرح بوده و ضمن اینکه چنانچه حکمی در این لایحه پیش‌بینی نشده باشد احکام مقرر در سایر قوانین حاکم خواهد بود و نیاز به تصریح ندارد.

در مجموع مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی با لایحه حفاظت خاک موافقت دارد.

مخصوص سخن علی

مشخصات لایحه

دوره دهم - سال دوم

شماره ثبت:
۹۱

شماره چاپ:
۶۵۲

تاریخ چاپ:

معاونت پژوهش‌های
زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات
زیربنایی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:
۲۵۰۱۵۵۷۹

تاریخ انتشار:
۱۳۹۶/۸/۲۷